KULTUR STYRELSEN

FREDNINGSVÆRDIER

ADELGADE 77, PRÆSTØ

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	17.02.2011
Besigtiget af:	Maria Wedel Gjelstrup
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Adelgade 77, 4720 Præstø
Betegnelse:	Adelgade 77, Præstø
Fredningsår:	1982
Omfang:	*Forhuset (midten af 1700-tallet, forlænget med seks fag ca. 1800, forhøjet 1842, grundmuret i beg. af 1900-tallet)*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Forhus beliggende i husrækken i Adelgade i Præstø.

Forhus i 13 fag, der mod gaden er i to etager, grundmuret og malet gul, mens det mod gården er i en etage, udført i bindingsværk, med sortmalet træværk og gulmalede tavl. Til begge sider er soklen støbt og sortmalet. Facaden er opdelt af en hvid, profileret kordongesims trukket i puds, og under tagskægget findes en hvid profileret hovedgesims af brædder. Mod vest domineres facaden af et stort portrum, der mod gaden er lukket af en rundbuet, grønmalet, tofløjet, flammeret port.
Facadens vinduestakt er til dels uens. I stuetagen ses elleve korspostvinduer med støbte gule sålbænke. På første sal er tretten kvadratiske vinduer med vandrette sprosser. Alt træværk er grønmalet, og mange glas er ældre. På bagsiden er fodrem og det nederste af stolperne forsvundet. Øverst i stolperne kan de afskårne bjælkeender stadig anes. Under tagskægget findes en gulmalet sugfjæl. I muren sidder en nyere dør, en ældre revledør, ældre vinduer med både to og en ramme alle med to vandrette sprosser, og indimellem et par nyere vinduer. Alt træværk er her også grønmalet. Taget er et teglhængt heltag af røde vingesten, med to ældre skorstenspiber i ryggen. I tagfladen mod gaden findes et enkelt ældre støbejernsvindue, og mod haven en ældre kvist, to nyere tagvinduer, samt en nyere skorstenspibe i gule tegl.

Indvendigt ligger stuerne en suite mod gaden. Mod haven findes et køkken, toilet, mindre værelser og to trapper til første sal, hvor en gennemgående værelsesgang løber under det skrå loft. Alle værelser og et badeværelse ligger mod gaden i den forhøjede del. Den øverste tagetage stå uudnyttet med understrøgne tegl. Overfladerne indvendigt er enkelte steder nye men ellers gennemgående bevaret, med ældre trægulve, pudsede lofter, ældre døre og gerichter.

BYGNINGSHISTORIE

Ved taksationen i 1761 bestod bygningen af ni fags bindingsværk og var formentligt kun et par år gammelt. I 1801 var huset blevet forøget til 15 fag.
I 1818 købte Købmand H.C. Grønvold ejendommen, og i 1842 byggede han den ekstra etage mod gaden til.
Facaden er senere omsat i grundmur, med gesims og kordongesims.

Der er sket ombygninger gennem tiden, og i de sidste 30 år er der bl.a. fjernet støbejernsvinduer fra havesiden og isat flere nyere tagvinduer. Indvendigt er bl.a. opført en nyere pejs. Tidligere har stuerne ligget en suite helt ud til forstuen.

KILDER

Gamle huse i Præstø, Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1979

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Bygningens miljømæssige værdi knytter sig særligt til bygningens sammenhæng i gadebilledet, med andre huse fra samme tid. Dog skiller facaden sig ud fra andre i gaden og dominerer ved længde og højde. Portrummet fremtræder som et vigtigt bindeled med både adgang til haven og til bygningens hoveddør.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningens forskellige udtryk, fra gaden og havesiden, har kulturhistorisk værdi, da dette vidner om de udbygninger, der er sket over årene. Dele af bindingsværket på bagsiden stammer fra den første bygning fra ca. 1760'erne.

De kulturhistoriske værdier optræder flere steder i bygningens detaljer, som ved de ældre forskellige døre, der stammer fra flere stilarter. Nogle revledøre, andre fyldingdøre, med enten to eller fire fyldinger, nogle har glasglug eller bukkehornsbeslag, og køkkendøren har klinkefald.
På første sal har tidligere været gæstgiveri, dette kan stadig aflæses ved spor efter numre på dørene samt en vask på gangen. I et af værelserne ses også spor efter en kalkmalet frise.

ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier for bygningen knytter sig først og fremmest til detaljerne på facaden, hvor

den profilerede kordongesims og hovedgesimsen, vandret opdeler facaden og understreger dens længde. De ældre klassicistiske vinduers ens udseende harmonere med bygningen og er endvidere med til at strække facaden ud. Den store port er det mest dominerende element i facaden og har, sammen med den lange ubrudte tagflade, stor værdi.

Indvendigt er den tidligere grundplan til dels bevaret med stuer en suite. De tofløjede døre giver et langt kig og lys til stuerne. En arkitektonisk detalje ses ved de mange inspektionslemme, af træ, i det skrå tag langs gangen på første sal. De er tilføjet af praktiske årsager, men giver samtidig en æstetisk værdi, da de ved deres materiale og udførelse, fremstår som en fortsættelse af det høje gennemgående træpanel. Endnu en detalje ses ved et tre-sidet vindue, der findes mellem portrummet og to indre rum. De tre stykker glas danner en lanterne, der vender til alle tre rum. Mellem de tre glas findes en lyskilde.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til de to siders forskellige fremtræden i materialer og højde, det ubrudte tag og de mange bevarede detaljer, herunder de ældre vinduer, kordongesims, hovedgesims, porten, den ældre køkkendør og det tresidet lanternevindue i portrummet. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den til dels bevarede grundplan med stuer en suite i stuetagen, værelsesgangen på første sal, samt til de mange detaljer, herunder døre, gerichter, trapper og inspektionslemmene under taget på første sal.

ANBEFALINGER

Det anbefales:

- At den tidligere grundplan med stuer en suite gendannes, så den også indeholder entreen ved hoveddøren.

- At facaden renser for maling og efterfølgende kalkes.